

การประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดนนทบุรี

An Application of Buddhist Administration Model of The Basic Educational Institution In Nonthaburi Province

บุณรดา กรรณสูต *

สุรพล สุยะพรหม **

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ ***

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓) เพื่อนำเสนอการประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ รูป/คน และสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๔ รูป/คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและการพรรณนาความ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๒๖ ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

๑) สภาพปัญหาทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือขาดบุคลากรครู การเงินงบประมาณมีอุปสรรค การบริหารวัสดุอุปกรณ์มีข้อบกพร่อง และการจัดการโรงเรียนยังไม่สอดคล้อง ๒) การประยุกต์ใช้ตามหลักอริยปาท ๔ หลักสัปปุริสธรรม ๗ และหลักการจัดการ ๓) การประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน กล่าวคือด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การด้านการบริหารบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการควบคุม

คำสำคัญ: การประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธ, สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี

* หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ABSTRACT

Objectives of this research were 1) to study common issues and problems of basic education 2) to study Buddhism, concepts and theories related to basic education administration and 3) to propose the Buddhist application management style for basic education in Nonthaburi province.

The research methodology was mixed methods both qualitative and quantitative. For qualitative research collected data from documents and in-depth-interviewing 18 qualified key informants and 9 participants in focus group discussion, analyzed data by descriptive interpretation. The quantitative research collected data from 226 samples with questionnaires, analyzed data with descriptive and inferential statistics.

Findings were as follows:

common issues and problems of basic education were that teacher personnel were limited, budget had problems, materials and equipment management had loophole and school administration was not responding to the policy. (2) The application of Buddhaddhamma was to use Itthipada 4, Sappurisdhamma 7 with the management principles, (3) Samples' opinion towards the application of Buddhist administration were at high level in all aspects; planning, organizing, staffing, directing and controlling.

Keywords: An Application of Buddhist Administration Model, The Basic Educational Institution in Nonthaburi Province

๑. บทนำ

การบริหารจัดการเชิงพุทธมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทุกหน่วยงาน ด้วยเหตุที่ว่าสังคมปัจจุบันตกอยู่ในอำนาจเงินตรา โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นนำ นักการเมือง นักธุรกิจ แม้แต่พระสงฆ์องค์เจ้า ยังเชื่ออำนาจวัตถุนิยม เมื่อเป็นเช่นนั้น ส่งผลให้เกิดคู่แข่งกันเพื่อเอาชนะ สำหรับการบริหารจัดการเน้นการแสวงหาตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา เป็นแนวทางให้สังคมเกิดความพอเพียง เป็นพื้นฐานแห่งความสันติสุข^๑ จากแนวคิดดังกล่าวมานั้นชี้ให้เห็นว่า ปัญหาความวุ่นวายในสังคมไทยที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน เป็นผลมาจากการยึดมั่นถือมั่นในอัตตาธิปไตยเกินไป นอกจากนั้นแล้ว แนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธได้รับความคาดหวังว่า เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาความสับสนวุ่นวายของสังคมได้ สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า สังคมไทยได้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ดังนั้น หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต การทำมาหากิน ค่านิยม

^๑สุลักษณ์ ศิวรักษ์, ศาสนากับการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งแสงการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๒๓.

และพิธีกรรม ตลอดการศึกษาเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการบริหารตามหลักธรรมที่ผู้บริหารสามารถนำประยุกต์ใช้กับการบริหารได้ตลอดเวลา ได้แก่ ตามหลักอิทธิบาท ๔ และตามหลักสัปปริสธรรม ๗ เป็นต้น^๒

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “การประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี” เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำเสนอการประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. เพื่อนำเสนอการประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ศึกษาวิจัยแบบผสมวิธีโดยศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ติดตามการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก และการสนทนากลุ่มเฉพาะ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณได้ศึกษาเชิงสำรวจข้อมูล สถิติพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๔. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ รูป/คน และสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๙ รูป/คน ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๒๖ คน

๕. ผลการวิจัย

๑. สภาพปัญหาทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่(๑) ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญการด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ (๒) การบริหารการเงินของ

^๒ กมล ฉายะวัฒน์, การบริหารคนและงานด้วยวิธีการของพระพุทธเจ้า, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔.

โรงเรียนย่อมต้องอาศัยหลักการมากมายเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพ (๓) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรีมีข้อบกพร่องเรื่องครุภัณฑ์สำนักงานไม่เพียงพอกับปริมาณความต้องการ (๔) การจัดการสถานศึกษาต้องนำระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน การกำหนดยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาวุฒิกรรมนักเรียน

๒. หลักพุทธธรรมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ตามหลักอิทธิบาท ๔ ตามหลักสัปบุริสธรรม ๗ มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน และการประยุกต์ใช้ตามการบริหาร เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยการ และการควบคุม

๓. การประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ (๑) การวางแผน ช่วยให้การว่าจ้างบุคลากรใหม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผน บุคลากรเป็นงานที่มีความสำคัญในองค์กรทุกประเภท เป็นการเตรียมการให้ได้บุคลากรใหม่ (๒) การ จัดองค์การ เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร (๓) การบริหารบุคคล เป็นการดำเนินการให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานให้ ได้ผลงานตามที่หน่วยงานต้องการหรือให้ได้ผลงานดีขึ้นกว่าเดิม (๔) การอำนวยการ การสั่งงาน การ ชี้แนะ การให้ความรู้แก่บุคคลในองค์กรเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ (๕) การควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน มีการแก้ไขปรับปรุงการทำงาน

ตามหลักอิทธิบาท ๔ คือ ด้านฉันทะ ส่งเสริมหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านวิริยะ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านจิตตะ ส่งเสริมครูและนักเรียน ด้านวิมังสา ตรวจสอบวิธีการปฏิบัติงานของ บุคลากรตามกฎระเบียบ ตามหลักสัปบุริสธรรม ๗ ธัมมัญญตา ความคิดและก้าวหน้าทันต่อเหตุการณ์ อัตถัญญตา ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ อัตตัญญตา รู้จักจุดเด่น จุดด้อย มัตตัญญตา ส่งเสริมสนับสนุนงาน วิชาการ กาลัญญตา พัฒนาเด็กนักเรียน บุริสัญญตา กลยุทธ์เข้าถึงสังคมชุมชน และปุคคัลญญตา ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู

๖. อภิปรายผล

ผู้วิจัยสรุปการอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

๑. ด้านการวางแผน การวางแผนส่งเสริมพัฒนาโอกาสความเท่าเทียมกันของบุคลากร ครูในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปรีชา กันธิยะ** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม” ผลการวิจัยพบว่า^๓ สภาพการบริหารโรงเรียน ที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรมประกอบด้วยปรัชญา คือคุณธรรมนำความรู้ สร้างทักษะอาชีพ พัฒนาสังคม วิสัยทัศน์ คือเสริมสร้างคุณธรรม ความรู้ พัฒนามาตรฐานอาชีพ อนุรักษ์สืบทอด ศาสนพิธี พัฒนาคนดีมีคุณธรรมและความสมานฉันท์ให้สังคมเป็นสุขตามหลักธรรมคำสอนทาง

^๓ปรีชา กันธิยะ, “การพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๑).

ศาสนาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรมประกอบด้วย รูปแบบหลักของการบริหารแบบย่อยอีก รูปแบบหลักการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรมในโรงเรียน และรูปแบบย่อยการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการหลักสูตรของโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรมในโรงเรียน

เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี มีการวางแผนการบริหารโรงเรียนตามกฎหมายและนโยบายของส่วนกลาง มีการวางแผนการบริหารบุคลากรในโรงเรียนให้สอดคล้องตามนโยบาย ตามโครงสร้างหลักสูตร มีการวางแผนการบริหารวิชาการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้แก่ครู และเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม มีการวางแผนตำแหน่งหน้าที่ครู ประจำชั้นเรียนและครูอัตราจ้าง เจ้าหน้าที่ในโรงเรียนให้ชัดเจน มีการวางแผนการบริหารทรัพยากรในโรงเรียนตามวัตถุประสงค์โดยให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักวิชาการ จึงเป็นเหตุผลให้บุคลากรมีความคิดเห็นด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๒. ด้านการจัดองค์การ เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ เป็นการมอบหมายหน้าที่การทำงานให้ปฏิบัติตามความเหมาะสมกับความสามารถ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระราชรัตนมงคล** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีการสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของพระสอนศีลธรรมตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ” ผลการวิจัยพบว่า^๕ หลักสูตรฝึกอบรม วิธีการสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของพระสอนศีลธรรม มีผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องมากกว่า ๐.๐๕ และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่าหลังการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนทดสอบความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี มีการจัดการแบ่งภาระหน้าที่ครู และเจ้าหน้าที่ตามโครงสร้างของโรงเรียน ผู้บริหารกำหนดนโยบายขึ้น เช่นการมอบหมายงาน ความรับผิดชอบให้กับครู ผู้สอนแต่ละชั้นเรียนรับผิดชอบดูแลวิชาที่สอนอยู่ มีการส่งเสริมครูบุคลากรในโรงเรียน และนักเรียน ให้รักษากฎระเบียบวินัยของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด มีการนำเสนอการบรรจุแต่งตั้งครู บุคลากรในโรงเรียนตามเกณฑ์การบรรจุแต่งตั้งอย่างโปร่งใส มีการเปิดรับสมัครนักเรียนในเขตบริการของโรงเรียนทุกปีตามกฎหมายและเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม จึงเป็นเหตุผลให้บุคลากรมีความคิดเห็นด้านการจัดองค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

^๕พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางอิสาร), “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีการสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของพระสอนศีลธรรมตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ”, *วิทยานพนธ์ดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษายุติธรรม*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๔).

๓. ด้านการบริหารบุคคล เป็นการดำเนินการให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานให้ได้ผลงานตามที่หน่วยงานต้องการหรือให้ได้ผลงานดีขึ้นกว่าเดิม การพัฒนาบุคลากรมีความจำเป็นอย่างต่อเนื่องต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู” ผลการวิจัยพบว่า^๕ การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ ซึ่งได้รับการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญที่ระดับมากที่สุด รูปแบบมีลักษณะเด่น คือ การบูรณาการการจัดการความรู้ กระบวนการกลุ่มและเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แนวสร้างสรรค์นิยม การนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลตามสภาพจริง การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร ในรายวิชาพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ จำนวน ๖๐ คน กลุ่มทดสอบจำนวน ๓๐ คน และกลุ่มควบคุมจำนวน ๓๐ คน กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนและสมรรถนะทางการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี พิจารณาความเหมาะสมตามเกณฑ์ในการขอย้ายเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ครูเสนอได้ ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษา ศึกษาต่อในระดับสูงโดยให้ทุนอุดหนุน มีการจัดการฝึกอบรม ประชุม สัมมนาเพื่อพัฒนาวิชาการบุคลากร ให้มีทักษะ มีประสบการณ์ต่อกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน มีการส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าประชุม สัมมนาประจำปี และได้ไปศึกษาดูงานต่างประเทศปีละ ๑ ครั้ง กรณีครูและบุคลากรทางการศึกษาเกษียณอายุราชการ หรือลาออกก่อนกำหนดมีกระบวนการดำเนินการอย่างโปร่งใส จึงเป็นเหตุผลให้บุคลากรมีความคิดเห็นด้านการบริหารบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๔. ด้านการอำนวยการ ผู้บริหารมีหน้าที่สำคัญในการอำนวยการทุกอย่างในโรงเรียน เพื่อให้การบริหารบุคลากรเป็นไปตามกฎระเบียบ ด้วยวิธีการสั่งการ และรวมถึงการชี้แจงงานให้บุคลากรทุกระดับได้ลงมือปฏิบัติตามเพื่อให้การดำเนินงานขององค์การสามารถบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ **นงลักษณ์ เรือนทอง** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล” ผลการวิจัยพบว่า^๖ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย ๘ องค์ประกอบคือ (๑) เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (๒) ผู้บริหารและครูเป็นมืออาชีพ (๓) การประกันคุณภาพ การตรวจสอบได้และความเชื่อถือ (๔) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (๕) การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน (๖) เน้นการเรียนการสอน (๗) การสอนที่มีวัตถุประสงค์

^๕บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์, “การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

^๖นงลักษณ์ เรือนทอง, “รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล”, *วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐).

(๘) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๘ องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสมถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี มีการจัดสัมมนาภารกิจหลัก ๔ ด้าน คือด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป ทุกปี บริหารจัดการทรัพยากรของโรงเรียนมีระบบและระเบียบสามารถตรวจสอบได้ การบริหารจัดการงบประมาณ การเงิน บัญชี และพัสดุ ตามระเบียบขั้นตอนที่กระทรวงการคลังกำหนด การบริหารจัดการงานพัสดุ ทะเบียนทรัพย์สินของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ทุกเวลา จัดระบบเครือข่ายการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนแจ้งความเคลื่อนไหวกิจกรรมในโรงเรียนทุกภาคเรียน จึงเป็นเหตุผลให้บุคลากรมีความคิดเห็นด้านการอำนวยการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๕. ด้านการควบคุม เป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารเชิงประยุกต์ศิลป์ ซึ่งนำมาใช้ในการปฏิบัติต่อบุคลากรครูเพื่อส่งงานทุกระดับชั้น โดยสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติสิ่งหนึ่งสิ่งใด พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์ ได้วิจัยเรื่อง “นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาแบบมุ่งอนาคตเพื่อเด็กและเยาวชนไทย” ผลการวิจัยพบว่า “สังคมไทยต้องเผชิญกับแนวโน้มสำคัญและความไม่แน่นอนในด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสังคม เด็ก เยาวชน และการศึกษาไทย กระแสเศรษฐกิจเสรีที่มีผลต่อภาวะการแข่งขัน และการแข่งขันเพื่อเข้าถึงความรู้ กระแสความก้าวหน้าทางวิทยาการที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการศึกษาต้องไล่ทันต่อความรู้และวิถีวิทยาใหม่ๆ กระแสการเมืองยุคใหม่ท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรมที่หนีไม่พ้นซึ่งความขัดแย้งและการเรียนรู้อิสระทางสังคม ในชุมชนชาติพันธุ์ต่างๆ แนวโน้มวิกฤตทางจริยธรรมคุณธรรม รวมถึงความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดู และการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชน ซึ่งทั้งหมดนี้ยังส่งผลสืบเนื่องเชื่อมโยงไปกับปัญหาวิกฤตเยาวชน เรื่องการใช้ชีวิตเสี่ยงเป็นต้น

เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี กำกับ ควบคุมดูแลทรัพยากรทั้งปวงของโรงเรียนให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างยุติธรรม กำกับดูแล ครูและบุคลากรในโรงเรียน ทุกคนให้ปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างทั่วถึง ส่งเสริมบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างซื่อสัตย์และสุจริต ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงตามเวลาที่โรงเรียนกำหนดไว้ ประเมินผลการเรียนการสอนแต่ละภาคเรียนเป็นปัจจุบัน เพื่อรายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบและสรุปผลการศึกษาทุกปีต่อสาธารณะ จึงเป็นเหตุผลให้บุคลากรมีความคิดเห็นด้านการควบคุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

^๑จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์, “นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาแบบมุ่งอนาคตเพื่อเด็กและเยาวชนไทย”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙).

๗. ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. การวางแผน เป็นการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียนให้เกิดความรู้และการศึกษาของเด็กและเยาวชน การวางแผนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี ต้องไปตามนโยบายของส่วนกลาง

๒. การจัดองค์การ เพื่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรีเน้นความเป็นอิสระ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้

๓. การบริหารบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี เลือกตัวบุคลากรครูที่มีความรู้ความสามารถ ตรงตามกฎกระทรวงกำหนด และมีความเป็นครูวิชาชีพ

๔. การอำนวยการเพื่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรีเป็นไปตามหลักการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป

๕. การควบคุมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี เป็นการกำกับดูแลปัจจัยภายในและภายนอก ให้ถูกต้องตามกฎระเบียบ กฎหมายและสิ่งแวดล้อม

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี วางแผนตามกฎระเบียบและนโยบายของส่วนกลาง วางแผนตามโครงสร้างหลักสูตร เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้แก่ครู และเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม วางแผนตำแหน่งหน้าที่ครู ประจำชั้นเรียนและครูอัตราจ้าง เจ้าหน้าที่ในโรงเรียนให้ชัดเจน วางแผนการบริหารทรัพยากรโดยให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักวิชาการ

๒. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี จัดแบ่งภาระหน้าที่ครูและเจ้าหน้าที่ตามโครงสร้างของโรงเรียน มอบหมายงาน ความรับผิดชอบให้กับครู ผู้สอนแต่ละชั้นเรียน รับผิดชอบดูแลวิชาที่สอนอยู่ ส่งเสริมครู บุคลากรในโรงเรียน และนักเรียน ให้รักษากฎระเบียบวินัยของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด นำเสนอการบรรจุแต่งตั้งครู บุคลากรในโรงเรียนตามเกณฑ์การบรรจุแต่งตั้งอย่างโปร่งใส เปิดรับสมัครนักเรียนในเขตบริการของโรงเรียนทุกปีตามกฎระเบียบและเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

๓. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี พิจารณาความเหมาะสมตามเกณฑ์ในการขอย้าย ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษา ศึกษาต่อในระดับสูงโดยให้ทุนอุดหนุนฝึกอบรม ประชุม สัมมนาเพื่อพัฒนาวิชาการบุคลากร ให้มีทักษะ มีประสบการณ์ต่อกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าประชุม สัมมนาประจำปี และได้ไปศึกษาดูงานต่างประเทศปีละ ๑ ครั้ง กรณีครูและบุคลากรทางการศึกษาเกษียณอายุราชการ หรือลาออกก่อนกำหนดมีกระบวนการดำเนินการอย่างโปร่งใส

๔. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี จัดสัมมนาการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานทั่วไป มีระบบและระเบียบสามารถ

ตรวจสอบได้ทั้งการเงิน บัญชี และพัสดุของโรงเรียน จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนแจ้งความเคลื่อนไหวกิจกรรมในโรงเรียนทุกภาคเรียน

๕. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี กำกับดูแลทรัพยากรทั้งปวงของโรงเรียนให้เป็นไปตามกฎระเบียบ กำกับดูแล ครูและบุคลากรในโรงเรียน ทุกคนให้ปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างทั่วถึง ส่งเสริมบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างซื่อสัตย์และสุจริต ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงตามเวลาที่โรงเรียนกำหนดไว้ ประเมินผลการเรียนการสอนแต่ละภาคเรียนเป็นปัจจุบัน เพื่อรายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบและสรุปผลการศึกษาทุกปีต่อสาธารณะ

๓. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลงานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัย ได้ศึกษาจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ได้ศึกษาวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนั้น สำหรับข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ก็ควรจะศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๑. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” แสดงให้เห็นสภาพการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน ทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัญหาอุปสรรค

๒. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล” เพื่อนำมาเปรียบเทียบและการพัฒนาการศึกษาในครั้งต่อไป

๓. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อชี้ให้เห็นถึงการเข้าถึงหลักพุทธธรรมได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ:

กมล ฉายะวัฒน์. การบริหารคนและงานด้วยวิธีการของพระพุทธเจ้า. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี, ๒๕๕๔.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. ศาสนากับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: รุ่งแสงการพิมพ์, ๒๕๕๓.

(๒) วิทยานิพนธ์:

จุฬารณย์ มาเสถียรวงศ์. “นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาแบบมุ่งอนาคตเพื่อเด็กและเยาวชนไทย”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

- นางลักษณ์ เรือนทอง. “รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล”. **วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปกร, ๒๕๕๐.
- บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์. “การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- ปรีชา กันธิยะ. “การพัฒนาารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุขฎิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๑.
- พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร). “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีการสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของพระสอนศีลธรรมตางโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ”. **วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๔.

๒. ภาษาอังกฤษ

(I) Books:

- Arther J. Lewis and Alice Miel, **Supervision for Improved Instruction**, Belmont California: Word worth Publishing Company, Inc., 1972.
- Berkowitz Leonard. **Social Psychology**. Illinois: Scott Foresma, 1972.
- Best. J.W.. **Reseach in Education**. Englewood Cliffs.New Jersey: Prentice Hall Inc, 1977.
- Certo. Samuel C. and Peter. J. Paul. **Strategic Management: Concept and Applications**. New York: McGraw-Hill, 1991.
- Dessler, G., **A Framework For Human Resource Management**, Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall., 2004.
- Engle. T.L. and L. Snellgrove. **Psychology:Its Principle and Application**. Boston: Houghton Mifflin Company, 1969.
- Fled M.P. man. **Psychology in the Industrial Environment**. London: Butterworth and Co.. Ltd., 1971.
- Good .C.V. **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill Book Company, 1973.
- Gulic, L.N., **Theory of Organization in Papers on the Science of Administration**, New York: Columbia Notes, 1966.